

Voortgangscommissie

Sint Maarten

Vierenveertigste rapportage aan het ministerieel overleg over de periode

1 januari 2022 – 1 juli 2022

De Voortgangscommissie:

N. Schoof, voorzitter

Mr. M. Marijnen, lid,

Mr. F. Richards, lid,

Mr G.J. Stortelers en A.T. Rey, secretariaat

Augustus 2022

Inhoudsopgave

1. Algemeen	3
2. Korps Politie Sint Maarten (KPSM).....	5
3. Gevangenis Point Blanche (PBP).....	7
4. Overzicht van aanbevelingen	11

Bijlagen:

- Uitvoeringsrapportage van KPSM, ontv. dd. 22 april 2022 en 18 juli 2022
- Uitvoeringsrapportage Detentieplan, ontv. 16 juli 2022

1. Algemeen

De voortgangscommissie van Sint Maarten biedt u hierbij de vierenveertigste voortgangsrapportage aan over de uitvoering van de plannen van aanpak van Sint Maarten over het eerste halfjaar van 2022. Deze rapportage betreft de eerste twee kwartalen van 2022 omdat de commissie kort voor het geplande werkbezoek in april werd geconfronteerd met een samenloop van omstandigheden die het doorgaan van een bezoek niet verantwoord maakten. Door vrije dagen rond het carnaval bleek het merendeel van de gesprekspartners die week (en de week erna) niet beschikbaar te zijn. Tevens werd van de voortgang van plan van aanpak detentieplan Sint Maarten over het eerste kwartaal van 2022 geen uitvoeringsrapportage ontvangen. Het werkbezoek in april werd daarom afgelast. Met de minister werd per video conference een kort gesprek gehouden, doch technische problemen verhinderden een succesvolle afronding van het gesprek. Na het gesprek werd een korte schriftelijke presentatie ontvangen. Besloten werd vervolgens in augustus 2022 een zesmaandelijks rapportage te maken.

Tijdens het werkbezoek dat plaatsvond van 24 tot en met 29 juli 2022 was de focus van de commissie gericht op de brede uitvoering van het Detentieplan Sint Maarten dat in 2018 door het MO als plan van aanpak werd bekrachtigd. Daartoe sprak de commissie met alle stakeholders van dit plan van aanpak:

1. De minister van VSA (Volksgezondheid, Sociale ontwikkeling en Arbeid)
2. De minister van OJW (Onderwijs, Cultuur, Jeugd en Sport)
3. De Programmamanager Detentieplan Sint Maarten
4. De leiding van de gevangenis Point Blanche
5. De wnd. Directeur van de Voogdijraad
6. De directeur van de reclassering
7. De onderwijs coördinator justitiële instellingen (voorheen Justice academy)
8. De Hoofdofficier van Justitie
9. De Raad voor de Rechtshandhaving

Voorts sprak de commissie met de vicevoorzitter van de Raad van Advies, de korpschef en het MT van het KPSM, de secretaris-generaal van Justitie, de Ombudsman, de vertegenwoordiger van Nederland en tot slot van het werkbezoek zoals gebruikelijk met de Gouverneur.

Algemeen beeld

Het beeld voor de politie wordt positief beïnvloed door de start van klas 5 van de BPO; het blijft echter noodzakelijk spoedig vervolgopleidingen te starten om de sterkte op peil te brengen.

In de gevangenis is zichtbaar hard gewerkt aan verbeteringen en de sfeer in de gevangenis is rustig, mede door de inzet van de programmamanager. Planmatige uitvoering van het detentieplan en de bouw van een nieuwe gevangenis heeft de commissie niet kunnen constateren.

Aan de randvoorwaarde van een goed functionerend ministerie is nog geenszins voldaan is. Onduidelijk is in welk stadium de reorganisatie verkeert.

Ministerie van Justitie

In de vorige rapportage heeft de commissie een pleidooi gehouden voor het versterken van het ministerie van justitie, enerzijds om de minister te ondersteunen bij het maken van beleidskeuzes, anderzijds om een dienende en sturende rol te kunnen vervullen bij de uitvoering van de departementale taken voor de justitiële keten. De commissie herhaalt hier het pleidooi dat versterking van het ministerie van Justitie randvoorwaardelijk is voor verbetering van de justitieketen, in het bijzonder voor de politie en de gevangenis. Met versterking van het ministerie zullen investeringen in het detentiewezen effectiever en duurzamer kunnen zijn.

De commissie bepleit bij de minister van justitie en de staatssecretaris van BZK om ook de mogelijkheden van technische ondersteuning te onderzoeken. De commissie heeft begrepen dat dit onderwerp in het laatste Ministerieel overleg niet ter sprake is geweest en brengt dit onderwerp daarom nogmaals met klem onder de aandacht.

Onderwijs coördinator Justitie

De commissie sprak met de begin dit jaar aangestelde onderwijs coördinator voor justitie; een vrouw met veel ervaring in het werkgebied van justitie. In de plannen van aanpak is altijd veel waarde gehecht aan educatie bij de uitvoerende diensten van justitie en de commissie is daarom aangenaam getroffen door de plannen van deze energieke coördinator, die nu reeds intensief samenwerkt met KPSM. De commissie hoopt op samenwerking, consistentie en verankering in de organisatie en verwacht dat dat in de nabije toekomst ook bij de uitvoering van het detentieplan het geval zal zijn.

2. Korps Politie Sint Maarten

Groeiplan en werving nieuw personeel

Met instemming heeft de commissie kennisgenomen van de vermelding in de uitvoeringsrapportage van het groeiplan voor de politie voor de komende jaren. Het korps werkt daar nu aan en zal het plan aan de minister van justitie voorleggen. Graag verneemt de commissie in de volgende uitvoeringsrapportage wat daarvan geworden is.

Het pleit voor het KPSM dat klas 5 van basis politieopleiding (BPO) inmiddels met 15 aspiranten begonnen is; dat is een goede zaak. BPO klas 4 is afgerond en 18 gediplomeerde agenten stromen formeel in bij het korps.

Om de vereiste sterkte van de politie binnen enkele jaren te bereiken is het noodzakelijk om spoedig met vervolklassen te starten. Eerdergenoemd groeiplan moet daarbij als leidraad dienen.

De personele bezetting bij de politie blijft onverminderd precair. Inclusief de aspiranten in opleiding blijft volgens de uitvoeringsrapportage de sterkte van het korps rond de 200 medewerkers en dreigt de bezetting door uittreding nog verder omlaag te gaan.

Jaarplan en -verslag

Met dank heeft de commissie van de korpschef het jaarplan 2022 en het jaarverslag van 2021 van KPSM ontvangen. Zicht op wat je gaat doen en verantwoording afleggen over wat je gedaan hebt in schriftelijke vorm laat zien dat het KPSM als organisatie de groei naar een volwaardig functionerende organisatie bijna bereikt heeft.

Mandaat

De commissie roept een onderwerp in herinnering dat de laatste tijd weinig aandacht heeft gehad en dat betreft de mandatering van diensthooften van financiële en personele bevoegdheden die voor de operationele uitvoering van hun diensten noodzakelijk zijn. Dat geldt in eerste instantie voor KPSM nu het korps de bedrijfsvoering op orde heeft en de korpschef voor de uitvoering van bepaalde politietaken ernstig gehinderd wordt door ambtelijke procedures die buiten zijn competentie liggen. Ernstig, omdat ook de veiligheid van politieambtenaren en politieoperaties daardoor in het geding kunnen komen. De commissie roept de ministers van Justitie en Financiën op spoedig in samenspraak met de korpschef de inhoud van een mandaat te bepalen en deze met de nodige waarborgen in te voeren. Dat kan bijvoorbeeld zijn een mandaat voor operationele politiekosten tot Naf 10.000 met een verantwoording achteraf en een evaluatie na één jaar.

Functieboek KPSM

Hoewel het functieboek voor de politie geformaliseerd is wacht de invoering daarvan op de totstandkoming van de rechtspositieregeling politieambtenaren. Deze regeling is in de fase van overleg met de vakbonden waarna de formele weg van ministerraad, Raad van Advies en de Gouverneur kan worden gevolgd. Verwacht wordt dat de regeling rond de jaarwisseling ingevoerd kan worden.

Omdat het functieboek KPSM onderdeel is van het totale functieboek van Justitie worden de functieboeken van andere diensten ook nog niet ingevoerd. De commissie vindt dat spijtig en onnodig, omdat splitsing van invoering zeker mogelijk is en andere diensten, in het bijzonder de gevangenis, van uitstel van invoering veel last heeft. De commissie verzoekt de minister daarom te overwegen het functieboek voor de gevangenis nu met spoed in te voeren.

Soremar building

In de uitvoeringsrapportage wordt over de permanente gebouwelijke voorzieningen vermeld dat geen voortgang is te melden. De commissie vraagt hier aandacht voor omdat de opzet van dit onderwerp is om de centrale meldkamer een vaste plaats te geven en te voorzien in een permanente locatie voor training en de schietbaan. Het Soremar gebouw is hiervoor voor de orkaan Irma ceremonieel geopend, doch daarna is daar geen follow up aan gegeven.

3. Detentieplan Sint Maarten

Het is de taak van de commissie om over de voortgang in de opbouw van de detentieketen zoals is vervat in het plan van aanpak Detentieplan Sint Maarten te rapporteren aan het Ministerieel overleg, opdat op bestuurlijke niveau bij stagnering van de voortgang bijgestuurd kan worden.

Essentieel voor uitvoering van die taak is dat de informatievoorziening naar de commissie goed geregeld is. Het KPSM rapporteert al lange tijd geheel volgens de bepalingen van de Samenwerkingsregeling en de commissie heeft daarom goed zicht op de voortgang bij het korps. De Samenwerkingsregeling bepaald daarover dat driemaandelijks door de minister een uitvoeringsrapportage aan de commissie dienst te worden gezonden.

Voor het gevangeniswezen is dat al geruime tijd een probleem. Dit kon voorheen nog worden toegeschreven aan het ontbreken van een programmabureau, een steeds wisselende leiding van de gevangenis en een matige bezetting op het ministerie.

Sinds medio vorig jaar is een programmamanager aangesteld en sinds februari van dit jaar is een nieuwe directeur van de gevangenis benoemd. Dit heeft echter niet geleid tot een uitvoeringsrapportage aan de commissie over de voortgang van de uitvoering van het detentieplan in het eerste kwartaal van dit jaar. De toen verkregen informatie is summier en onvoldoende om een goed beeld te geven wat nu de stand van zaken is. Afgesproken werd in juli 2022 een uitvoeringsrapportage te maken over de eerste helft van dit jaar. Die heeft de commissie voor het werkbezoek ontvangen.

In die uitvoeringsrapportage is te lezen welke vorderingen er gemaakt worden bij het verbeteren van de huidige detentiefaciliteit Point Blanche. Daarover later meer.

Wat ontbreekt is een stand van zaken van alle overige onderdelen van het detentieplan, te beginnen bij bijlage 1 van het plan.

De commissie heeft er daardoor geen zicht op of het detentieplan gestructureerd en planmatig wordt uitgevoerd en de mijlpalen, die zicht moeten geven op een toekomstig afronding van het plan, ontbreken. In de vorige rapportage maakte de commissie daar ook al gewag van: *Wat de commissie mist is een planning waarin een zo realistisch mogelijk uitzicht wordt gegeven op wanneer wat klaar zou moeten zijn. In feite is dat wat het implementatieplan moet bieden. Nu het zes maanden plan naar het eind loopt en de nieuwe leiding in de gevangenis is aangesteld is het tijd om de minister te adviseren om opdracht te geven tot het nader uitwerken van een planning van alle activiteiten die voortvloeien uit het detentieplan. Dus ook voor de onderwerpen die verder verwijderd liggen van de hiervoor genoemde onderwerpen, zoals de reclassering en de voogdij. Alleen als alle onderdelen van het detentieplan worden gerealiseerd worden de doelstelling van het detentieplan gehaald.*

Point Blanche prison

Tijdens het werkbezoek bezocht de commissie de gevangenis, hooggelegen op een bergtop van de wijk Point Blanche. Al snel werd duidelijk dat er in de gevangenis hard is gewerkt aan verbeteringen. Vanwege het minimale aantal personeelsleden op de werkvloer vinden alle activiteiten binnen de gevangensmuren plaats. Daar heerst dan ook een levendige sfeer. Op meerdere plaatsen is er dagbesteding gaande of wordt onderwijs gevolgd. Op diverse plaatsen werken gedetineerden in het onderhoud of de keuken. Diverse ruimten worden geschikt gemaakt voor uitbreiding van de activiteiten en een sportveld is aangelegd. De commissie zag niet eerder zoveel activiteiten en werkzaamheden in uitvoering in de gevangenis. Een goed resultaat waarvan de commissie onder de indruk is, gegeven de beperkte personele capaciteit van rond de vijftig personen in totaal.

Ook van het terugdringen van het ziekteverzuim onder het personeel is veel werk gemaakt. Het verzuimpercentage kon worden teruggedrongen van 24,2 naar 15,7 procent. Ook dat is een klinkende prestatie, zij het dat het nog niet heeft geleid tot meer personeel op de werkvloer.

In mei van dit voorjaar is de Point Blanche gevangenis aan een inspectie onderworpen van het CPT (Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment). Hoewel de commissie het voorlopige rapport van die commissie nog niet heeft gezien spreken meerdere gesprekspartners over een goed bezoek, waarover het CPT (gematigd) positief was. Een definitieve rapportage laat nog enige tijd op zich wachten, maar het ziet ernaar uit dat de hiervoor genoemde activiteiten in de gevangenis een belangrijke (positieve) bijdrage hebben geleverd aan de oordeelsvorming van het CPT.

Tijdens het gesprek met de Ombudsman meldde zij dat sinds begin dit jaar geen klachten meer uit de Point Blanche gevangenis zijn ontvangen. Voor de commissie is dit het beste bewijs dat er concreet en substantieel zaken zijn verbeterd in de gevangenis.

UNOPS

Bezoek delegatie UNOPS

Eveneens in de maand mei bezocht een delegatie van UNOPS Sint Maarten om ter plekke de detentiesituatie te bekijken en met functionarissen van Sint Maarten en Nederland te overleggen over het vervolg van de voorgenomen opdracht aan UNOPS, die uiteindelijk moet leiden tot de bouw van een nieuwe gevangenis. Daaraan ging vooraf een letter of intent van Sint Maarten en Nederland aan UNOPS over het vervolg van de opdracht en een handreiking van BZK om het bezoek van UNOPS te faciliteren.

Het bezoek werd door alle partijen als geslaagd beschouwd en de commissie heeft met instemming kennisgenomen van het mission report van UNOPS. De commissie vindt het positief dat het nu duidelijk is wat moet worden opgeleverd en er nu schot in de zaak zit.

Vertraging ?

Op de valreep vernam de commissie echter van mogelijke vertraging aan de kant van UNOPS als gevolg van interne problemen binnen die organisatie. Hoewel de strekking daarvan onduidelijk is doet dit wel weer het advies herleven om een plan B

achter de hand te hebben als niet op korte termijn zicht komt op voortgang in de onderhandelingen met UNOPS.

Governance conflict

De commissie heeft al eerder aangegeven wel voorstander te zijn van de inzet van UNOPS bij de voorbereidingen en de totstandkoming van de nieuwbouw. Daarbij heeft de commissie ook voor ogen gehouden welke plek dat in het detentieplan heeft; het is één van de onderdelen van het programma detentieplan waarvoor een programmamanager is aangesteld, te weten het onderdeel nieuwbouw gevangenis.

Het kan zeer wel zijn dat een (groot) project binnen het programma door een externe partij wordt uitgevoerd, maar altijd onder de supervisie van de programmamanager die dat namens de politiek verantwoordelijke minister doet. Voor de aflegging van verantwoording door de programmamanager aan de minister van justitie van Sint Maarten dienen er behoorlijke afspraken te worden gemaakt en vastgelegd in de programma opdracht. (zie blijlage 1 detentieplan)

In het geval van een internationale organisatie als UNOPS worden projecten altijd met een eigen governance structuur uitgevoerd. Naar de mening van de commissie moet daarover expliciete afstemming plaatsvinden tussen de programmamanager en UNOPS. Uitgangspunt moet blijven dat de programmamanager namens de minister van Justitie stuurt en toezicht houdt op de (project)uitvoering door UNOPS.

Uitvoering Detentieplan

Waar de commissie over de vorderingen in de huidige inrichting positief kan zijn is dat niet het geval als het over de brede uitvoering van het detentieplan gaat.

Door de opstellers van dat plan is rekening gehouden met een tijdschema op lange termijn waar, bij de oplevering van een nieuwe gevangenis, de nieuwe interne organisatie gereed is en de ketenpartners adequaat zijn ingericht en bemenst om aan de filosofie van het detentieplan te kunnen voldoen.

De commissie hamert er nogmaals op om de filosofie van het plan doorlopend voor ogen te blijven houden: recidive tegengaan door intensieve educatie, begeleiding en nazorg. Alleen dan kan sterk worden bijgedragen aan de veiligheid en welzijn van de maatschappij en kan de bouw van een verhoudingsgewijs grote gevangenis voor Sint Maarten worden vermeden.

De keten

Na deze wijze les door naar de brede uitvoering van het plan. Daarover sprak de commissie met alle direct betrokkenen in het plan. Het gaat dan om de ministers van OJW en VSA, de wnd. SG van Justitie, de directeurs van de reclassering en de voogdijraad en de Hoofdofficier van Justitie.

Na deze gespreksronde was de commissie zeer onder de indruk van de professionaliteit, de betrokkenheid en het enthousiasme om de rol die hun is toebedeeld in het detentieplan op zich te nemen. Uit alle gesprekken sprak de sterke behoefte om centrale sturing op hun deelname te ontvangen en enkele gesprekspartners vroegen daar expliciet om.

Dat was goed om te constateren doch anderzijds moet worden vastgesteld dat het aantreden van een programmamanager nog niet tot die centrale sturing van het programma heeft geleid. Daar zijn meerdere redenen voor. De programmamanager is tevens coach van de nieuwe gevangenisdirecteur, het programmabureau is maar zeer beperkt ingericht en aan de eerste punten van bijlage 1 van het detentieplan is niet voldaan.

Deze laatste licht de commissie eruit omdat het te maken heeft met een goede start van het programma.

De eerste actiepunten die in bijlage 1 worden genoemd zijn, kort gezegd:

- dat er een opdracht aan het programma moet worden geformuleerd,
- de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden, TVB, moeten worden bepaald (waarin ook de TVB van de programmamanager in de hiervoor genoemde relatie met UNOPS),
- een governance structuur voor het programma wordt opgesteld, en
- een programmaplan wordt opgesteld en middelen worden vrijgemaakt.

Ziet de commissie het goed, dan is hiervan nog niets aanwezig. De trekker van die actiepunten uit het plan is de minister van Justitie. De commissie heeft de minister hierover nog niet kunnen spreken, doch vastgesteld kon worden dat gestructureerd overleg hierover tussen de minister en de programmamanager nog niet heeft plaatsgevonden.

De uitvoering van het programma in brede zin, zoals in het plan voorzien, is dus nog niet begonnen. Wel wordt, zoals eerder gezegd, hard gewerkt aan belangrijke onderdelen van plan die te maken hebben met de verbetering van de huidige inrichting.

Het resumé van het voorgaande is dat er geen werkconferentie als aftrap van het programma is gehouden, terwijl de behoefte aan sturing bij de direct betrokkenen groot is, belangrijke documenten voor het programma ontbreken en er geen overleg is tussen de minister en programmamanager. Dit doet de commissie concluderen dat het programma nog niet gestart is en dat is geen goede constatering.

De commissie adviseert de minister van justitie om spoedig met de programmamanager te overleggen over hoe en wanneer vorengenoemde actiepunten kunnen worden gerealiseerd. Ook hier is een af te spreken verantwoordingsstructuur tussen de minister en programmamanager onderwerp van overleg.

4. Overzicht van aanbevelingen en adviezen

1. De commissie verzoekt de minister van justitie opdracht te geven tot het opstellen van een volledig implementatieplan met tijdplanning en toedeling van activiteiten aan (deel)projectleiders onder de regie van de programmamanager.
2. De commissie verzoekt de minister met de programmamanager afspraken te maken hoe invulling gaat worden gegeven aan de actiepunten van bijlage 1 van het detentieplan.
3. De commissie bepleit bij de minister van justitie zo spoedig mogelijk te voorzien in de fulltime vervulling van de functie van SG, zodat de versterking van het ministerie onder aansturing van de SG, kan worden opgepakt.
4. De commissie adviseert de minister van justitie tot het opstellen van een plan van aanpak dat moet leiden tot een kwalitatief en effectief ministerie.
5. De commissie bepleit bij de minister van justitie en de staatssecretaris van BZK om ook de mogelijkheden van technische ondersteuning aan te onderzoeken op moeilijk vervulbare functies in het nog op te stellen plan van aanpak voor het ministerie
6. De commissie adviseert de minister in samenspraak met de minister van Financiën en de korpschef een mandaat op te stellen voor de korpschef;
7. De commissie adviseert met ministerieel overleg in het eerstvolgend overleg de opstelling van een plan B voor de nieuwbouw van de gevangenis te laten onderzoeken.
8. De commissie bepleit bij de minister van Justitie om het functieboek voor de gevangenis nu met spoed in te voeren, zodat de belangrijke besluiten door kunnen gaan.